

Mange bække små – fører til verdensmål

I 2023 opnåede Syddansk Universitetsbibliotek verdensmålscertificering. 'Big whoop,' tænker du måske – alle kan da skrive en handleplan på et stykke papir. Selve handleplanen og certificeringen var faktisk også den nemme del. Nu kommer den svære

□ **Lotte Thing Rasmussen**, specialkonsulent, Syddansk Universitetsbibliotek

Hvad vil et universitetsbibliotek med en verdensmålscertificering, hvor vi i bedste fald slipper mere eller mindre ubemærket afsted med noget generisk formidling om verdensmål og bæredygtighed, og i værste fald risikerer beskyldninger om greenwashing?

”Vi forpligter os. Certificeringen markerer netop vores forpligtelse til at styrke bæredygtige initiativer og understreger, at biblioteker spiller en central rolle i at fremme bæredygtighed og opfyldelsen af FN's Verdensmål, både som bibliotek og som en del af SDU”, siger Bertil Dorch, bibliotekschef på Syddansk Universitetsbibliotek.

I 2019 meldte SDU ud, at FN's 17 Verdensmål skulle indarbejdes som en integreret del af universitetets virke. Allerede nogle måneder forinden havde Bertil Dorch nedsat bibliotekets eget bæredygtighedsudvalg. Om end verdensmålene ikke længere er eksplicit formuleret i universitets strategi, er bæredygtighed fortsat integreret i universitetets strategiske indsats, og arbejdet med især klimaplan og klimamål er indlejret i organisationen.

↑ **Foto:** Vibeke Sofie Sandager Rønnedal.
Pop-up genbrugsbutik på biblioteket i Sønderborg i samarbejde med Røde Kors.

← Foto: Lotte Thing Rasmussen. UGE17 2023. Jan og Marlene fra SDU Teknisk Service havde en stand på biblioteket to dage i UGE17, hvor der var affaldssorteringsquiz

”Bæredygtighed er et mindset, vi fortsat skal arbejde med - en kulturforandring, der skal italesættes igen og igen, for forandringer og fælles forståelse sker ikke af sig selv. Utopien er, at bæredygtighedsudvalget på et tidspunkt ikke er nødvendigt mere, fordi tankegangen og handlingerne er fuldt ud implementeret, så vi ikke mere behøver at pege eksplicit på, hvordan bæredygtighed kan indarbejdes i diverse opgaver – vi gør det bare. Indtil videre er vi stadig i en omstillingsfase”, siger Bertil Dorch.

Og i omstillingsfasen er den svære del blandt andet at gøre tankesæt og handlinger konkrete, og undgå at det ender i indholdstomme klicheer. Det er samtidig en udfordring at bevare engagementet hos medarbejderne, som er essentielle for, at der kommer handling bag ordene.

For at opnå certificeringen har bæredygtighedsudvalget udarbejdet en treårig handleplan på baggrund af en personale dag for hele biblioteket, hvor vi i workshops arbejdede med at gøre verdensmålene konkrete på det organisatoriske, driftsmæssige og brugervendte plan. Handleplanen hviler på nogle dogmer, vi har formuleret som styrende for vores arbejde med bæredygtighed. Dogmerne står på to ben: ’Viden og formidling’ og ’Praksis og vaner’.

Viden og formidling

Denne del af handleplanen rummer mange eksempler på klassisk biblioteksformidling og -aktiviteter, fx en online guide til ressourcer

om FN’s 17 Verdensmål (<https://libguides.sdu.dk/verdensmaal>). Vi deltager også i UGE17 (bibliotekernes Verdensmålsuge) med forskellige aktiviteter. Nogle står vi selv for, mens andre aktiviteter afvikles med forskellige samarbejdspartnere, fx afholdt to kollegaer fra Teknisk Service affaldssorteringsquiz på biblioteket i

Odense. Derudover husede SDU’s biblioteker i Odense og Sønderborg blandt andet en pop-up genbrugsbutik, foredrag om ’Women in Science’, yoga, syværksted, byttemarked, udstilling med klimalitteratur og meget mere. Bibliotekerne i Esbjerg, Kolding og Slagelse havde mindre udstillinger, men alle campusbiblioteker var med. Vi indgår også i større projekter, blandt andet har en del medarbejdere andele i Citizen Science-projekter, som ofte indeholder bæredygtighedsaspekter, fx ’Climate Future Fiction’ (sdu.dk/da/forskning/forskningsformidling/citizenscience/climate-future-fiction) og ’Søer i fritiden’ (sdu.dk/da/forskning/forskningsformidling/citizenscience/soer-i-fritiden) samt et igangværende bogprojekt om medier, klima og bæredygtighed i samarbejde med Medievidenskab og Life Cycle Studies på SDU

i *Hvad er et verdensmålscertificeret bibliotek?*

Et verdensmålscertificeret bibliotek har en godkendt og forpligtende handleplan. Danmarks Biblioteksforening, netværket DB2030 og bæredygtighedsorganisationen Chora 2030 står bag udviklingen af certificeringsprogrammet, som fungerer som en fælles ramme for bibliotekernes verdensmålsarbejde.

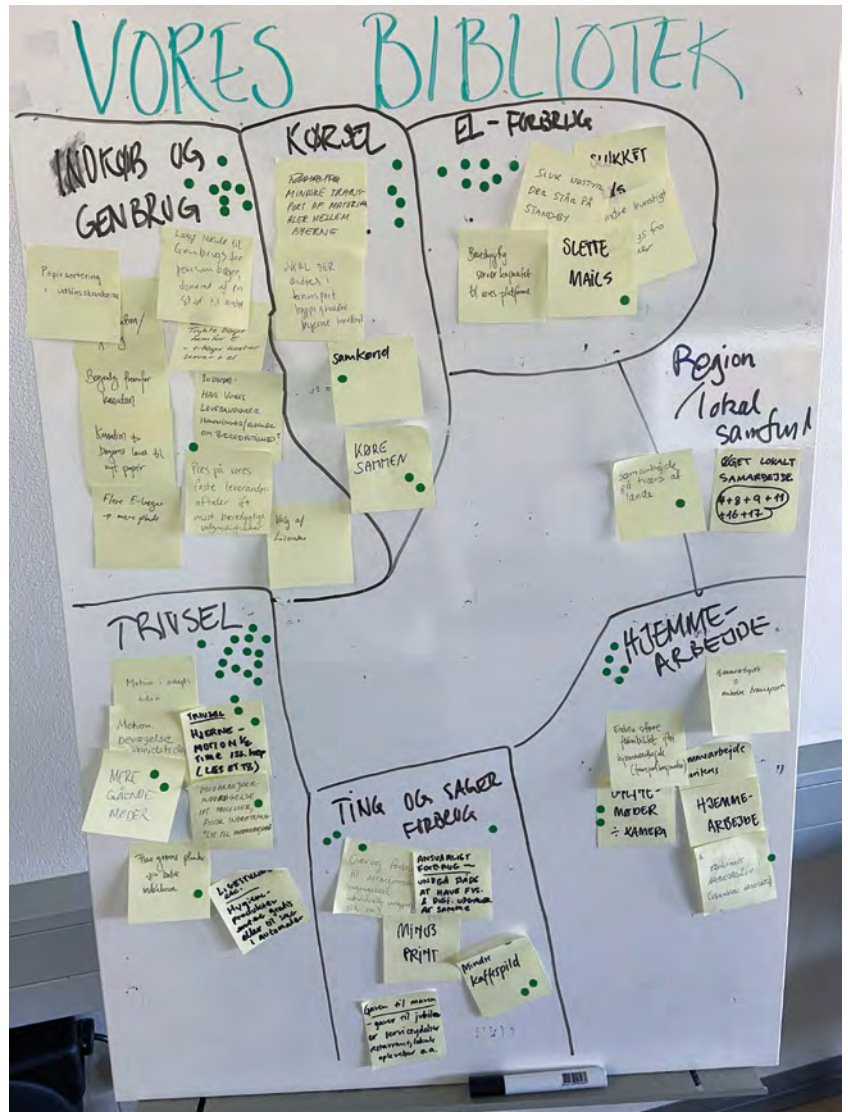
Programmet tager udgangspunkt i bibliotekets traditionelle opgave med at give adgang til viden, men har særligt fokus på at inddrage borgere og lokalsamfund. Samtidig skal biblioteket også selv være med til at vise vejen og arbejde for at gøre biblioteket mere bæredygtigt.

(<https://www.sdu.dk/da/forskning/forskningsformidling/citizenscience/media-habits>).

Praksis og vaner

Denne del er mere indadskuede, og vi bestræber os fx på gode kontorvaner som at slukke lys og standby-strøm. Vi opsøger viden og fakta på SDU og involverer os i tværgående arbejde, fx universitetets arbejde med klimaplanen (https://www.sdu.dk/da/om_sdu/sdus_profil/klimaregnskab), hvor vi deltager aktivt i universitetets netværk af klimaambassadører, som blandt andet arbejder med at inspirere kollegaer til klimavenlig adfærd og handlinger. Formålet er kontinuerligt at udfordre vores vaner, så det både opleves overkommeligt og samtidig flytter os. Til personale dagen i 2023 blev der for første gang bestilt vegetarfrrokost til alle, og stadigt flere forretningsrejser foretages med tog frem for fly.

”Vi er klart stadig i startfasen her, og vi vil gerne udfordre os selv endnu mere på praksis og vaner. Syddansk Universitetsbibliotek er indtil videre det eneste forsknings- og universitetsbibliotek, som er blevet certificeret, og hvis andre er interesserede, deler vi selvfølgelig gerne vores erfaringer”, siger Bertil Dorch.

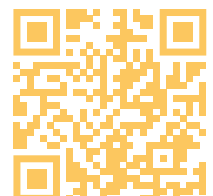
↑ Foto: Vibeke Sofie Sandager Rønnedal. Juni 2023: Personaledag. En af de mange tavler med konkrete forslag til, hvordan biblioteket kan arbejde med Verdensmålene.

↑ Foto: Lotte Thing Rasmussen. Juni 2023: Personaledag i bæredygtighedens tegn, her workshop.

Læs mere

Læs mere om bibliotekernes verdensmåls-certificering og se eksempler på tiltag

i Bertils glories og synder

Bibliotekschef Bertil Dorch deler her egne erfaringer og udfordringer med bæredygtige hverdagshandlinger:

Tre Glories

1. Jeg benytter offentlig transport og cykler, gerne i kombination, tager fx cyklen med i toget for at undgå taxakørsel. Biblioteket har indkøbt foldecykler til samme formål.
2. Genbruger elektronik og andre forbrugsgoder så længe som muligt. Min privatbil er en Berlingo fra 2006, som får lov at køre, indtil den er helt udtjent (selvfølgelig ikke diesel). Min iPad er bulet, og mobilen har fået ny skærm flere gange.
3. Bruger arbejdstøj, genbrugstøj og sparer på nye tekstiler, der kræver meget vand at fremstille.

Tre synder

1. Jeg spiser stadig kød, om end så lidt okse som muligt, men også grønt, der kan være dyrt i vandforbrug.
2. Bruger rigelig med strøm – også når det ikke blæser.
3. Kører benzinbil.